

SUSȚINEREA INFORMAȚIONALĂ ȘI DOCUMENTARĂ A CERCETĂRILOR ȘTIINȚIFICE UNIVERSITARE

INFORMATIONAL AND DOCUMENTARY SUPPORT OF UNIVERSITY SCIENTIFIC RESEARCH

Valentina TOPALO

The Scientific Library of the „Alecu Russo” State University from Balti, participates to the research and study process, offering information services necessary to the acquisition, preservation, collection management. The library is involved in 14 institutional research projects. The Library collaborates with Journal Donation Project(USA), World Bank, European Union, OTAN, UNDP Moldova, Agence Universitaire de la Francophone (AUF).

„Informația științifică este recunoscută azi ca o investiție și o resursă, ca o materie primă absolut necesară dezvoltării utilizatorului, fiecărui domeniu de cercetare ales de el”
(din prevederile Procesului de la Bologna)

În literatura de specialitate sau în „memorii ale istoriei bibliotecilor universitare” au fost realizate mai multe definiții și specificări sugestive: „bibliotecile universitare sînt instituții create pentru a asigura profesorilor și instituțiilor de învățămînt subsidiile bibliografice necesare cercetării și studiilor”, „simbol al autonomiei profesorului”, „loc de întîlnire a culturilor”, „factor de erudiție”, – „inima universității: nici un alt factor în afară de cel uman, nu este atît de legat de calitatea învățămîntului universitar”, „parte din sfera științei și inovării”.

De 65 de ani, Biblioteca Științifică a Universității bălțene este parte integrantă a procesului de studiu și de cercetare, racordîndu-se la necesitățile stringente ale învățămîntului modern: achiziționare, conservare, sistematizare, administrare a colecțiilor documentare științifice, organizarea serviciilor informaționale. Biblioteca asigură accesul la bazele de date, aplicarea în practică a serviciilor și produselor noii generații de biblioteci WEB 2.0 și Biblioteca 2.0, oferă spații confortabile de cercetare științifică, analizează interesele și nivelul de satisfacere a utilizatorilor privind informațiile și cunoștințele obținute, le formează competențe informaționale.

În Universitate există o bogată tradiție de cercetare, tradiție consolidată prin eforturile unor animatori ai vieții științifice, care au reușit să creeze Școli de cercetare. E cazul să menționăm în acest context: Școala de radiofizică, înființată de profesorul și savantul Nicolae Filip, Școala de lingvistică rusă, ctitorită de profesorul Victor Mighirin. În anii 90' tradiția a fost continuată de Școlile doctorale la specialitățile Limbi Romanice (Limba Franceză), condusă de profesorul Ion Manoli și Limba Română, dirijată de profesorul Ilarion Matcovschi, apoi, Școala de matematică care a dat savanți cu renume mondial precum Valentin Belousov și Izrail Gohberg.

În 2011 Universitatea a obținut finanțare pentru 14 proiecte instituționale. Dacă în 2006 au fost acreditate două profiluri științifice, unul în domeniul fizicii și altul în cel al științelor educației, în urma acreditării și reacreditării din 2010 au fost aprobate 5 profiluri de cercetare: Fizica și tehnologia mediilor materiale, Tehnologia curriculum-ului educațional, Filologia modernă în contextul dialogului culturilor, Fenomene lingvistice și literare în/din perspectivă diacronică și sincronică, Dimensiunea socio-juridică a integrării europene a Republicii Moldova incluse în câteva direcții strategice: Edificarea Statului de Drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene; Valorificarea resurselor umane și informaționale pentru dezvoltarea durabilă: Nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale. Universitatea a fost acreditată academic în 2002, 2007, 2010. În rezultatul acreditării științifice din 2006, Universitatea a devenit membru de Profil al Academiei de Științe a Republicii Moldova, fiind deschisă, totodată, și Filiala Academiei de Științe. În urma evaluării din 2010 Universității i s-a acordat calificativul „organizație competitivă pe plan internațional”. Cercetătorii bălțeni au participat la Salonul Internațional al Cercetării, Inovării și Transferului Tehnologic „INVENTICA 2011, Iași, România. Meritele echipei de cercetători au fost apreciate cu Medalia de Aur „Henri Coandă”, Medalia de Aur „Inventica-2011, Medalii și Diplome de Onoare.

„Toate cercetările sînt susținute prin logistica și efortul indispensabil al angajaților Bibliotecii Științifice Universitare”, menționează Maria Șleahțiți, conferențiar universitar, doctor în filologie, prorector pentru activitatea științifică (Vezi: Buletinul Rectoratului nr.15, 2010, Făclia, 16 octombrie 2010, Sintagmele nr.7-10, 2011). Numai într-un an academic au fost selectate și puse la dispoziție 1 850 de informații, 1 400 de pagini imprimate destinate elaborării cursurilor și monografiilor. La fel, au fost selectate 107 titluri de documente pentru managerii Universității, fiind elaborate 50 de bibliografii selective cu aceeași destinație.

În anul 2007, în Universitate a fost creat Consiliul de Cercetare Științifică, care are menirea de a elabora strategii și direcții de cercetare a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. Reprezentantul Bibliotecii este membru al acestui Consiliu. Este foarte importantă participarea acestuia la ședințele Consiliului unde se discută calitatea suportului bibliografic al cercetărilor științifice. Bibliotecarii sînt invitați la ședințele Consiliilor Facultăților, în cadrul cărora problema evaluării susținerii informaționale și documentare a cercetărilor figurează pe ordinea de zi. Merită menționate ambiția și devotamentul, originalitatea și consecvența staffului Bibliotecii, factor important al cercetărilor de succes. Vă propunem doar câteva exemple:

- Aniversarea a 65-a de la fondarea Universității de Stat „Alec Russo” a fost deschisă de filmul Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți - 65 de ani, realizat de bibliotecari. La 8 octombrie 2010, bibliotecarii au participat la lucrările Conferinței Științifice Internaționale „Abordarea prin competențe a formării universitare: probleme, soluții, perspective, consacrată aniversării a 65-a de la fondarea Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți;
- 29 octombrie 2010. Colocviul Științific Studentesc INTERUNIVERSITARIA, ediția a VI-a, consacrată aniversării a 65-a de la fondarea Universității de Stat „Alec Russo” și a Bibliotecii Științifice din Bălți;
- 5-6 noiembrie 2010. Conferința științifică internațională (cu participare la distanță) „Rolul tehnologiilor informaționale în pregătirea profesională” a specialiștilor profilului economic, organizată de catedra de economie și management, Facultatea de Economie;
- 30 Mai 2009. Participările Bibliotecii la Conferințe Științifice Internaționale: aniversarea a 55-a de la fondarea Facultății Limbi și Literaturi Străine, Facultății Pedagogie și Psihologie. Asistență Socială.
- Performanțele bibliotecarilor au fost apreciate cu medalia Mihai Eminescu, distincția de stat Titlul Onorific „Om Emerit”, Diploma de gradul I din partea Guvernului, diplome ale Ministerului Culturii și Turismului, Diplome din partea Asociației Bibliotecarilor din Moldova, Diplome din partea Primăriei mun. Bălți, Diplome din partea Rectoratului.

Ceea ce s-a întreprins pînă în prezent în vederea fundamentării științifice a activității Bibliotecii va fi dezvoltat în continuare.

O seamă de studii și analize cu caracter biblioteconomic sînt menite să dea măsura propriilor capacități în raport cu exigențele utilizatorilor. Asemenea studii au vizat volumul, valoarea informațională a colecțiilor enciclopedice, care numără peste un milion de documente; existentul de titluri - 270 mii în 42 de limbi ale lumii, ce decurg din direcțiile de cercetare ale universității; de cei

12 000-13 000 de cititori care o vizitează de 630 mii de ori pe an, împrumută 1 milion 400 mii de documente și efectuează – 35 381 vizite virtuale pe site-ul Bibliotecii. Anual se achiziționează 5 mii de titluri de documente în 12-15 mii de exemplare. Colecțiile sînt completate prin achiziții contra plată, Depozitul Legal, donații, schimb de publicații, colaborări naționale și internaționale din R. Moldova, România, Elveția, SUA, Japonia, Ucraina, Rusia, Franța, Lituania. Donațiile constituie 90% din achizițiile anuale.

Dimensiunea internațională a colecțiilor vizează colaborarea privind îmbogățirea lor prin contribuția Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „C. Negri” din Galați, PNUD Moldova, Banca Mondială, Consiliul European, Uniunea Europeană, NATO, Journal Donation Project - SUA, plasînd Biblioteca printre instituțiile de largă ofertă informațional - documentară. Suita de vizite ale reprezentanților țărilor străine se înscrie în activitățile desfășurate în vederea integrării în circuitul informațional internațional. Printre donatori/investitori se numără: Kaarina Immonen, Coordonatorul Rezident al ONU în Moldova, care în cadrul vizitei la Universitate și Bibliotecă a donat CD a ONU noi documente, un computer performant, echipament multifuncțional-printer-scanner-xerox, video DVD player; În rezultatul semnării Acordului de Colaborare cu Universitatea Națională „Iurii Fedcovi” din Cernăuți, Biblioteca a primit în dar 450 de documente: beletristică, studii la literatură ucraineană, cărți pe diverse domenii; prin semnarea Acordului de colaborare cu Biblioteca Națională a României și Biblioteca Centrală Universitară ”Carol I” din București fondurile s-au îmbogățit cu 1473 de titluri de documente noi românești pe diverse domenii conform profilului universitar, daruri de carte au venit de la prestigioasa editură Humanitas adusă de inginerul Radu Moțoc , secretarul Asociației „Pro Basarabia și Bucovina”, Filiala “Costachi Negri” din Galați, colecția particulară a cetățeanului orașului Bălți Ioan Vasile Nicorici, constituită din 750 exemplare în 694 de titluri din domeniul teologiei și istoriei care a aparținut regretatului preot și cărturar Gheorghe Armașu. Această colecție include cărți și publicații periodice în limbile latină, greacă, slavona veche, română și rusă, editate cu precădere între anii 1800-1950 la edituri cu o arie geografică variată: Chișinău, București, Cernăuți, Kiev, Odessa, Moscova, Sanct-Petersburg, Regensburg, Munchen, Stuttgart, Leipzig, Viena, Paris, Roma etc. 538 de cărți, inclusiv 9 titluri de publicații periodice alcătuiesc fondul de carte veche și rară, comori ale trecutului, care au servit la citirea și cîntarea bisericească și constituie cea mai vizibilă mărturie de continuitate a spiritului românesc, ce poate servi pentru profunde studii științifice.

Proprietarul valorilor de patrimoniu, Ioan Nicorici, în actul de donație își exprimă marea satisfacție că această bogăție de documente scrise „va

susține firul tradițiilor întru păstrarea și sporirea cunoștințelor despre istoria civilizației, cultura națională, valorile moral-spirituale”.

Bogăția documentară a Bibliotecii s-a extins prin inaugurarea colecțiilor Institutului Cultural Român, Direcția Români în afara Țării, NATO și Lituania, Punctului de Informare Europeană însumând 12 102 de documente, fondurile de bază păstrându-și conținutul cultural tradițional și imaginea lor științifică. Structura lor se prezintă astfel: CD a ONU - 4000 de documente, Colecția Institutului Goethe - 191 de documente, Fondul de carte Wilhelmi - 1 758 documente, Punctul de Informare al Biroului Consiliului Europei - 600, Colecția Băncii Mondiale - 700, Centru de Informare al Uniunii Europene - 30 de documente, Colecția de reviste științifice în limba engleză (Proiectul JDP) - 4 069, Colecția AGEPI - 450, Colecția Institutului Cultural Român - 304 de documente

Bibliotecarii elaborează și editează colecții de documente indispensabile cercetării: Bibliographia Universitas, Vestigia Semper Adora, Doctor Honoris Cauza, Personalități Universitare bălțene, Universitari bălțeni, Scriitori universitari bălțeni, Promotori ai Culturii.

Acordarea statutului de Bibliotecă Științifică în anul 1978 a impus necesitatea colectării documentelor științifice, astfel cea mai mare parte a colecțiilor actuale o constituie cea științifică - 67%, literatura didactică - 21%, beletristică - 12%, dintre care în limba română - 28%, rusă - 65%, ukr - 3%, limbi străine - 16%. Biblioteca abonează prin Consorțiul REM 12 baze de date ale EBSCO host 2.0, din 2008 asigură cu traducător în limba rusă, din 2010 în limba română.

Din 2003 asigură accesul la baza de date MOLDLEX (Legislația R. Moldova), care cuprinde actele legislative ale R. Moldova din 1989 până în prezent.

Informația despre aceste colecții este organizată științific în cataloagele tradiționale și electronic, ultimul fiind expus pe site-ul Bibliotecii, oferind internauților posibilitatea de a se documenta din baza de date locală care constituie 294 789 înregistrări bibliografice, ori 60% din toate titlurile de documente pe care le deține Biblioteca și 130 de mii de descrieri analitice, sursele digitale cu 273 de titluri accesibile on-line prin Biblioteca Digitală, baza de date SumarScanat, care conține 700 de sumare ale revistelor și cărților în limbile engleză, germană, rusă, baza de date Lucrări Muzicale de pe discuri de vinil în format MP3.

Un model de accesare al resurselor și serviciilor Bibliotecii este web-site-ul <http://libruniv.usb.md>, îmbunătățit cu tehnologii WEB 2.0, care include rubrici Întreabă Bibliotecarul, propuneri pentru achiziții, opinii, sugestii,

gânduri, Anunțul Zilei, Pagina Utilizatorului, în meniul căreia au fost extinse facilitățile utilizatorilor, adăugându-se rubrici noi: Fișa DSI (Diseminare Selectivă a Informației, Ghiduri/Tutoriale, Cultura Informației, Programul Noul Utilizator.

De pe pagina Bibliotecii este asigurat accesul la revistele științifice, editate de universitarii bălțeni: Fizică și Tehnică, Revista Tehnopia, Limbaj și Context, Glotodidactica, Artă și Educație Artistică, NRF (Noua Revistă Filologică), SEMN, Confluente Bibliologice – mândria bibliotecarilor universitari de la Bălți; buletinele informative Achiziții noi, expozițiile informative și tematice on-line; link-urile la blogul EIFL-OA, banerele REM, ONU, BANCA MONDIALA, JDP, rețelele sociale YouTube, Facebook, Blog, Flickr.

De produse tradiționale și electronice de toate tipurile beneficiază diverse categorii de utilizatori: 341 de cadre didactice (108 doctori și doctori habilitați, profesori, conferențieri, 807 de masteranzi). Univeristatea are un efectiv de 5 736 studenți, oferind studii la 30 de specialități în cadrul a 8 facultăți, 27 de catedre, 12 laboratoare și ateliere.

Cercetătorii reprezintă un tip special de utilizatori, mai ales între cercetătorii din domeniul real și cei din domeniul științelor umaniste. Dacă ne referim la împrumuturile în ansamblu, se obseră că domeniul lingvistic este cel mai solicitat - 22%, iar ponderea cea mai mică este a științelor reale 4%, întietatea pe limbi de studiu și cercetare o deține limba română cu 55%, urmată de limba rusă - 27%, limbi străine 20%, limba ucraineană - 2%.

Răspunzînd provocărilor generate de noile tehnologii informaționale, utilizatorilor li se oferă facilități electronice pentru documentare și cercetare, activ valorificate: acces la rețeaua INTERNET, baze de date internaționale EBSCO, ONU, GREEN FILE, AGORA, HEIN on-line, Consiliul Europei, NATO, Banca Mondială, EUROPA-Eu Bookshop, Agence Universitaire de la Francophonie (AUF), colecția de documente audio-vizuale și electronice, bibliografii tematice la 114 calculatoare, dintre care 63 de locuri de lucru pentru utilizatori, inclusiv 49 cu access INTERNET.

Bibliotecii i se oferă acces gratuit la bazele de date și la articole full-text și full-image ale Bibliotecii Electronice a Băncii Mondiale - The World Bank E-library: World Development Indicators; Global Development Finance, Africa Development Indicators; Global Economic Monitor (5 600 licrări științifice, articole în cadrul Proiectului Biblioteca Depozitară). Remarcăm că Biblioteca face parte din cele 69 000 de biblioteci din 192 de țări care accesează documentele oficiale și bazele de date bibliografice - Sistemul Documentar oficial al ONU, liste actualizate ale documentelor ONU și Agențiilor ei (ODS); UNBISnet- catalogul de documente al ONU, publicații, discursuri și

rapoarte privind votul în GA (Asambleea Generală) și SAT UNBIS Thesaurus-Terminologia utilizată ca descriptori în analiza de documente și alte materiale legate de programele și activitățile ONU; Baza de date ONU-I-QUE (rapoarte și materiale anuale ale sesiunilor și comitetelor ONU).

Baza de date bibliografice ale Comisiei Economice pentru America Latină și Caraibe (CEPAL); Baza de date cu privire la Legislația Marină; Baza de date a documentelor politice 1 540 (punerea în aplicare a rezoluției Consiliului de Securitate 1 540 (anul 2004) privind obținerea oricărei forme de sprijin actorilor care încearcă să achiziționeze, să transporte, să folosească armele nucleare, chimice, biologice, Baza de date Lupta împotriva terorismului. Anual aceste baze de date sînt accesate de 900 - 950 de utilizatori bălțeni.

Un subcapitol aparte îl constituie consultarea bazelor de date EBSCO Publishing în regim on-line și pe CD, DVD-uri. Compania editorială EBSCO Publishing din SUA, fondată în 1945 de către Elton Bryson Stephens (acronym EBSCO, adăugîndu-se suspensia.com), este cel mai utilizat instrument on-line de cercetare contra cost în universitățile din SUA, valabil, din 1999, și pentru Republica Moldova. Cu peste un milion de căutări pe an, EBSCOhost este cel mai utilizat website științific din lume. Conform datelor statistice din anul 2010, Biblioteca universității bălțene se află pe primele poziții de utilizare printre Bibliotecile Consorțiului REM. Din discursul de inaugurare a Adunării Generale EIFL 2010, Directorul Rima Kupryte a anunțat că, din 2010 Consorțiul se numește EIFL, renunțînd la .net după 10 ani de activitate, avînd un slogan („Knowledge without boundaries” - „Cunoștințe fără frontiere).

Dr. Wilfrid Sühl-Strohmenger, profesor la Universitatea din Freiburg, Berlin, redactor-șef al revistei germane Științele Comunicării, concluziona într-un articol de al său: "...cercetătorii așteaptă în primul rînd dezvoltarea de mai departe a bibliotecilor digitale, un management activ al informației, mai multă consultare, soluții pentru portaluri, acces direct și necomplicat la informații ..."

În circuitul informațional documentar ce ține de cercetare s-au desfășurat un șir de activități informaționale, precum expoziții (tematice, Aniversare, In Memoriam), anual 300 - 320, expoziții tematice on-line, reviste bibliografice tematice, Zilelele Informării, Zilelele Catedrei, participări la Consiliul Facultății, Lunarul Licențiatului/Masterandului/Doctorandului, Săptămîna Accesului Deschis (OA), Ziua Științei (conform Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr. 511 din 23.04.2002), se marchează anual în ultima duminică a lunii mai), Zilelele Bibliotecii la Facultate, Zilele Dreptului de a ști, Zilele ONU, Zilele Tineretului. Merită a fi menționate în context anumite manifestări cultural-științifice desfășurate sub egida ONU, UNESCO: Anul

Declarației Universale a Drepturilor Omului, Anul Internațional al Limbilor, Anul Planetei Pământ, Anul Biodiversității, Anul Tineretului și Lecturii în R. Moldova, Anul Patrimoniului Cultural Mondial UNESCO, Anul Druță, Anul Dinastiei Cantemireștilor, Anul Grigore Vieru, Anul Chopin. Biblioteca organizează în parteneriat cu comunitatea academică evenimente în Clubul Cărții, Clubul ONU/Centrul Educație Civică Europeană, cu participarea partenerilor din România, PNUD Moldova, Biroul Consiliului Europei din Moldova, Asociația Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „Costachi Negri”, Galați, Facultățile Universității, Liceul și Colegiul Pedagogic „Ion Creangă”.

Prin aceste manifestări și servicii, cu precădere, în susținerea cercetărilor științifice, Biblioteca contribuie la optimizarea relației informare-cercetare-dezvoltare, accelerând procesul de transfer al informațiilor utile dintre surse și utilizator, economisind timpul de investigare a acestora în folosul creației științifice și al procesului de învățământ.